

TARTUNTATAUTILAIN 58 §:N MUKAINEN PÄÄTÖS HELSINGIN JA UUDENMAAN SAIRAANHOITOPUIRIN KUNTIEN ALUEILLE

ASIAN TAUSTAA

Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11.3.2020. Koronavirus on yleisvaarallinen tartuntatauti. Valtioneuvosto antoi 16.3.2020 ensimmäisen suosituksen, jonka mukaan julkisia kokoontumisia rajoitetaan uuden koronaviruksen aiheuttaman infektion (COVID-19) leviämisen ehkäisemiseksi.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 17.3., 8.4., 8.5., 19.5., 16.6., 1.7., 24.8., 22.9., 15.10.2020, 22.10. ja 18.11.2020 antamallaan päätöksillä tehnyt tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaiset rajoituspäätökset koskien yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten järjestämistä toimialueellaan.

Aluehallintovirasto on 22.10.2020 antamallaan päätöksellä asettanut yli 20 henkilön sisätiloissa ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa järjestettävien yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten järjestämisen edellytykseksi Helsingin ja Uudenmaan sekä Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntien alueilla opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen 21.9.2020 antaman ohjeen noudattamisen. Päätös on voimassa ajalla 1.11.–30.11.2020.

Aluehallintovirasto on 18.11.2020 antamallaan päätöksellä asettanut yli 20 henkilön sisätiloissa ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa järjestettävien yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten järjestämisen edellytykseksi Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntien alueilla opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen 21.9.2020 antaman ohjeen noudattamisen. Päätös on voimassa ajalla 1.12.–31.12.2020.

KUULEMINEN

Kuuleminen olisi saattanut vaarantaa tämän päätöksen tarkoituksen toteutumisen, ja siitä johtuva viivästyminen olisi aiheuttanut huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle ja yleiselle turvallisuudelle, minkä vuoksi hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla asiassa ei ole suoritettu kuulemista.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Määräys

Etelä-Suomen aluehallintovirasto kieltää tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin nojalla Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntien alueilla kaikki sisä- ja ulkotiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset, joihin osallistuu yli 20 (kaksikymmentä) henkilöä.

Alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa voidaan kuitenkin järjestää yleisötilaisuuksia ja yleisiä kokouksia, joihin osallistuu yli 20 (kaksikymmentä) henkilöä edellyttäen, että turvallisuus niissä voidaan varmistaa noudattaen opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen 21.9.2020 antamaa ohjetta (liite 1).

Määräys on voimassa ajalla 23.11.-13.12.2020. Tällä päätöksellä kumotaan Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntien alueiden osalta 22.10.2020 annettu aluehallintoviraston määräys ajalta 23.11.-30.11.2020 sekä 18.11.2020 annettu aluehallintoviraston määräys ajalta 1.12.-13.12.2020.

Perustelut

Tartuntatautilain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja.

Tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaan, kun laajaa tartunnan vaaraa aiheuttava yleisvaarallinen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäilty tartuntatauti on todettu tai sen esiintyminen on perustellusti odotettavissa, aluehallintovirasto voi päättää alueellaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden, oppilaitosten, päiväkotien, asuntojen ja vastaavien tilojen sulkemisesta sekä yleisten kokousten tai yleisötilaisuuksien kieltämisestä, jos kyseisten rajoitusten tekeminen on tarpeen usean kunnan alueella. Edellytyksenä on lisäksi, että toimenpide on välttämätön yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Säännöksen 3 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettut päätökset tehdään enintään yhden kuukauden

ajaksi. Toimenpiteet on heti lopetettava, kun tartunnan vaaraa ei enää ole.

Tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan uuden koronaviruksen aiheuttama infektio on yleisvaarallinen tartuntatauti.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan koronaviruksen aiheuttama tauti (COVID-19) tarttuu ensisijaisesti pisaratartuntana, kun henkilö yskii tai aivastaa. Virus voi tarttua myös pinnoilta, joille on hiljattain päätenyt sairastuneen hengitystie-eritteitä. Suomessa koronavirusepidemia on kesän rauhallisemman tilanteen jälkeen osoittanut ajoittaisia kiihtymisen merkkejä useilla alueilla. Virus kiertää edelleen sekä Suomessa että laajasti muualla maailmassa, ja Suomen väestöstä valtaosa on yhä altis tartunnalle. Uuden koronaviruksen aiheuttaman taudin ehkäisemiseksi ei ole vielä käytössä rokotetta. Laajalla testaamisella, sairastuneiden eristämällä, tartuntaketjujen jäljittämällä ja altistuneiden karanteenilla voidaan osaltaan, mutta ei yksinomaan, estää taudin leviämistä.

Kokoontumisrajoituksia asetettaessa huomioidaan epidemiologinen arvio taudin leviämisestä tilanteissa, joissa sosiaalisten kontaktien määrä on suuri. Valtioneuvosto on periaatepäätöksellään 3.9.2020 puoltanut sosiaali- ja terveysministeriön tekemää toimintasuunnitelmaa hybridistrategian mukaisten suositusten ja rajoitusten toteuttamiseen COVID-19-epidemian ensimmäisen vaiheen jälkeen (sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:26). Suunnitelmassa epidemian hallinnan lähtökohtana ovat paikallisten ja alueellisten viranomaisten tartuntatautilain mukaisesti tekemät toimet ja päätökset.

Hallitus linjasi neuvottelussaan 15.10.2020 valtakunnallisista ja alueellisista suosituksista koronaviruksen leviämisen estämiseksi. Suosituksissa otetaan huomioon epidemiologinen tilannearvio.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) hybridistrategian seurannan valtakunnallisen tilannearvioraportin 18.11.2020 mukaan syksyn tämänhetkistä epidemiatilannetta kuvaa alueellisten tilanteiden nopeat, aaltoilevat muutokset. Paikalliset tartuntaryypäät voivat muodostua ja kasvaa nopeastikin. Alueelliset, oikea-aikaiset ja riittävän kattavat toimet, nopea testaus ja tehokas tartunnanjäljitys ovat toistaiseksi hillinneet epidemian laajamittaista leviämistä Suomessa. Valtaosa Suomessa todetuista tartunnoista on koko epidemian ajan todettu Helsingin ja Uudenmaan (HUS) alueella.

Uusien COVID-19-tapausten määrä Suomessa lähti syyskuun alussa huomattavasti kasvamaan kesän rauhallisen tilanteen jälkeen. Lokakuun alkuun ajoittuvan huipun jälkeen viikoittain on todettu 1200-1600 tartuntaa. Viikolla 46 todettiin yli 1500 tapausta, mikä oli yli 100 tapausta enemmän kuin edellisellä viikolla. Valtaosa uusista tartunnoista todettiin

HUS-alueella, jossa tapausmäärät ovat viikolta 43 lähtien olleet kasvussa. Viikolla 46 HUS-alueella todettiin 986 tapausta. Tapausmäärät ovat nousseet noin sadalla viikoittain.

Tartuntoja todetaan tällä hetkellä valtakunnallisesti, ja erityisesti pääkaupunkiseudulla ja Helsingin ja Uudenmaan (HUS) sairaanhoitopiirin alueella niin paljon, että epidemiatilanteen laajamittainen, äkillinen heikentyminen koko maassa on mahdollista. Hybridistrategian seurannan mittareita tarkasteltaessa voidaan katsoa monien leviämisvaiheen kriteerien täyttävän HUS-alueella. Sairaala- ja tehohoidon tilanne HUS-alueella on kuitenkin suhteellisen hyvä.

Valtakunnallisesti viikolla 46 (ajalla 9.11.-15.11.) ilmaantuvuus ja positiivisten näytteiden osuus testatuista näytteistä nousivat edellisestä viikosta. Ilmaantuvuus oli 28 / 100 000 / asukasta, ja positiivisten näytteiden osuus oli 1,8 % testatuista näytteistä.

Koko maassa uusien tartuntojen tartunnanlähde saatiin selvitettyä noin puolessa tapauksista ja HUS-alueella noin 40 %:ssa tapauksista viikolla 46. Kumpikin osuus oli samaa luokkaa kuin edellisellä viikolla.

Tartuntojen lisääntyessä on entistäkin tärkeämpää, että tartunnanjäljitys aloitetaan nopeasti ja jäljitystyö kohdennetaan ensisijaisesti suuren riskin altistustapahtumiin.

Koronavirus tarttuu varsinkin pitkäkestoisessa lähikontaktissa tehokkaasti. Sosiaaliin tapahtumiin ei tule osallistua edes lieväoireisena, vaan tulee välttää kontakteja muihin ihmisiin ja hakeutua mahdollisimman pian testiin. Jokainen voi omalla toiminnallaan hidastaa koronaviruksen leviämistä. Lähikontaktien vähentäminen on epidemiatilanteessa tärkeää myös terveille ihmisille.

Vaikka epidemia on tällä hetkellä pääosin kotoperäinen, Euroopan voimakkaasti heikentyvä epidemiatilanne voi jatkossa vaikuttaa myös Suomen tilanteeseen. Suomessa syksyn aikana todettu tapausmäärien kasvu heijastelee muualla Euroopassa havaittua epidemian kiihtymistä, verrattuna kesän rauhalliseen tilanteeseen.

Epidemiaa torjutaan tartuntatautilain nojalla ensisijaisesti paikallisin ja alueellisin toimenpitein. Epidemiatilanteen heikentymiseen on reagoitava nopeasti ja ennakoivasti ottamalla käyttöön tehokkaita ja epidemiologisesti tarkoituksenmukaisia lisätoimenpiteitä. Alueelliset torjunta- ja rajoitustoimet ovat avainasemassa tartuntojen leviämisen estämiseksi, jotta tilanteen eteneminen saadaan pysäytettyä.

Aluehallintoviraston rajoituspäätösten tarkoituksena on tartuntatautilain 1 §:ssä säädetyin tavoin ennaltaehkäistä tartuntatautilanteen pahenemista. Joukkoaltistumisten ja taudin leviämisen riski on erityisen suuri kaikissa tilanteissa, joissa suuri joukko ihmisiä kokoontuu ja voi päätyä lähikontakteihin keskenään. Riski on suurempi sisä- kuin ulkotiloissa.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston toimialueen sairaanhoitopiirit ovat sosiaali- ja terveysministeriön 10.9.2020 lähettämässä kirjeessä esitetyn ohjauksen mukaisesti perustaneet alueelliset COVID-19-yhteistyöryhmät. Yhteistyöryhmien tilannearvioissa huomioidaan epidemiatilanteen lisäksi tartunnan torjuntatoimenpiteiden kokonaisvaikutuksia, mukaan lukien taloudellisia ja elinkeinoelämään liittyviä vaikutuksia. Aluehallintovirasto on mukana työryhmissä, kuten on myös Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä kunkin alueen elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskusten edustus. Aluehallintovirasto on saanut Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin yhteistyöryhmältä arvion sairaanhoitopiiriin COVID-19-tilannekuvasta ja alueiden esittämät näkemykset epidemian hillitsemiseksi tarvittavista alueellisista rajoitustoimenpiteistä.

Helsingin ja Uudenmaan alueellisen koronakoordinaatioryhmän kokouksessa 19.11.2020 todettiin, että Uudellamaalla ollaan kiihtymisvaiheessa pois lukien Espoon, Helsingin ja Vantaan alueet, joissa ollaan leviämisvaiheessa. Kokouksessa saadun tiedon mukaan 14 päivän ilmaantuvuus 100 000 henkilöä kohden on Espoossa 152, Helsingissä 152, Itä-Uusimaalla 48.7, Karkkilassa ja Vihdissä 84, Keravalla 37.8, Keski-Uudellamaalla 42.5, Lohjalla 20, Raaseporissa 10 ja Vantaalla 170. Kokouksessa todettiin, että leviämisvaiheen laajenemista pääkaupunkiseudun ulkopuolelle pidetään riskinä väestön alueellisen liikkuvuuden vuoksi. Ryhmä suositti, että koko Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueella kiellettäisiin kolmen viikon ajaksi sellaiset yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset, joihin osallistuu yli 20 (kaksikymmentä henkilöä).

Pääkaupunkiseudun koronakoordinaatioryhmän kokouksessa 19.11.2020 todettiin, että tartunnat leviävät nimenomaan sosiaalisissa kontakteissa, mistä syystä on tärkeää, että niiden määrää pyritään kaikin keinoin vähentämään. Koska tähänastisilla toimenpiteillä epidemian kasvua ei ole saatu hallintaan, on syytä ryhtyä aiempaa tiukempiin rajoitustoimenpiteisiin. Toimet on syytä toteuttaa määräaikaisina, jolloin niiden vastetta pystytään seuraamaan. Ryhmä piti perusteltuna rajoitustoimenpiteenä, että yli 20 (kahdenkymmenen) henkilön sisätiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset kiellettäisiin kolmen viikon ajaksi pääkaupunkiseudun koronakoordinaatioryhmän edustamien kuntien alueella.

HUS Pandemiakoordinaatioryhmän kokouksessa 19.11.2020 esitetyn materiaalin mukaan Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin alueella on ollut 39 joukkoaltistumista viikolla 43, 84 joukkoaltistumista viikolla 44, 88 joukkoaltistumista viikolla 45 ja 61 joukkoaltistumista viikolla 46. Tunnettujen tartunnanlähteiden osuus positiivisista tuloksista on alueella vaihdellut viikkojen 43-46 aikana 37 %:n ja 49 %:n välillä. Tartunnan jäljitys on kuormittunut useilla sairaanhoitopiiriin alueilla.

Pääkaupunkiseudun koronakoordinaatioryhmän kokouksessa 19.11.2020 esitetyn materiaalin mukaan huomattavassa osassa todetuista tautitapauksista tartunnanlähteistä ei voida Helsingissä jäljittää.

Eniten joukkoaltistumisia tapahtuu kouluissa ja opistoissa sekä harrastuksissa. Kokouksessa todettiin, että joukkoaltistumisia on tapahtunut paljon, eikä tilannetta ole saatu oleellisesti paranemaan, vaikka jäljityskapasiteettia on lisätty.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) hybridistrategian seurannan valtakunnallisten tilannearvio raporttien mukaan viikoilla 43-46 Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin seitsemän päivän ilmaantuvuusluvut 100 000 asukasta kohden ovat olleet 39.3, 44.9, 50.8 ja 58.0 ja positiivisten näytteiden prosenttiosuus testatuista on ollut 1.71, 2.24, 2.61 ja 2.96.

Johtopäätös

Sosiaali- ja terveysministeriön toimintasuunnitelman mukaan epidemiatilanteen kiihtyessä kunnan tartuntatautiviranomainen reagoi tilanteeseen lisäämällä testauskapasiteettia ja tartunnan jäljitysresurssia, antamalla paikallisen etätyösuosituksen ja kasvomaskisuosituksen sekä toteuttamalla infokampanjoita. Kunnan tai kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava toimielin voi päättää toimialueellaan paikallisista tai alueellisista rajoituksista. Aluehallintovirasto voi päättää rajoituksista, jos ne ovat tarpeen usean kunnan alueella. Rajoituksilla pyritään estämään epidemian leviäminen väestössä alueellisesti tai laajemmin sekä mahdollistamaan palaaminen epidemian perustasolle. Epidemian leviämisympäristössä voidaan tarvita näiden toimivaltainen viranomaisen päättämiä laajempia tai tiukempia alueellisia suosituksia tai rajoituksia. Kunnan velvollisuudesta selvittää epidemiaa ja tehdä epidemian torjumiseksi tarvittavia toimenpiteitä on säädetty tartuntatautilain 9 §:ssä. Kunnan toimivallasta päättää laajaan tartunnanvaaraan liittyvistä toimenpiteistä toimialueellaan säädetään tartuntatautilain 58 §:n 1 momentissa.

Aluehallintovirasto toteaa, että tällä hetkellä koronavirusepidemia on Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueella muutoin kiihtymisympäristössä, mutta pääkaupunkiseudun alueella on siirrytty jo leviämisympäristöön. Tällä hetkellä voimassa olevat aluehallintoviraston määräyksellä asetetut rajoitustoimenpiteet eivät ole enää riittävät tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Yleisötilaisuuksia ja yleisiä kokouksia koskevaa määräystä kiristämällä entistä tiukemmat rajoitukset on aluehallintoviraston arvion mukaan mahdollista vielä estää.

Aluehallintovirasto pitää tartuntataudin leviämisen estämiseksi välttämättömänä kieltää Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntien alueilla kaikki sisätiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset, joihin osallistuu yli 20 (kaksikymmentä) henkilöä. Lisäksi aluehallintovirasto pitää välttämättömänä, että alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa järjestettävissä yli 20 (kahdenkymmenen) henkilön yleisötilaisuuksissa ja yleisissä kokouksissa turvallisuus voidaan varmistaa asiakasmäärien rajaamisen, turvaetäisyyksien ja hygieniaoheistuksen avulla. Aluehallinto-

virasto voi tehdä tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaisen päätöksen enintään yhden kuukauden ajaksi. Jos epidemiologinen tilanne muuttuu, aluehallintovirasto arvioi tätä kokoontumisia koskevaa rajoitus päätöstä uudestaan.

Edellä todetun perusteella tämä määräys on välttämätön tartuntataudin leviämisen estämiseksi Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntien alueilla.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Tartuntatautilaki (1227/2016) 1, 8, 58 ja 91 §

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista (146/2017) 1 ja 5 §

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen (146/2017) 1 §:n muuttamisesta (69/2020) 1 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa tartuntatautilain 90 §:n 1 momentin mukaan hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valitusosoitus on liitteenä.

TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös pannaan täytäntöön heti mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta tartuntatautilain 91 §:n 1 momentin nojalla.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa aluehallintoylilääkäri Mikko Valkonen puh. 029 501 6000 (vaihde).

ylijohtaja

Merja Ekqvist

aluehallintoylilääkäri

Mikko Valkonen

LIITTEET

Liite 1, Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksen 21.9.2020 antama ohje koronavirustartuntojen ehkäisemisestä yleisötilaisuuksien ja yleisten kokoontumisten yhteydessä sekä julkisten tilojen käytössä

Liite 2, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueen kunnat

JAKELU JA SUORITEMAKSU

Päätös yleistiedoksiantona

Tämän päätöksen tiedoksianto tapahtuu yleistiedoksiantona. Asiakirja pidetään kaikkien nähtävillä Etelä-Suomen aluehallintovirastossa 13.12.2020 saakka. Päätöksen nähtävälle asettamisesta ilmoitetaan yleisessä tietoverkossa aluehallintoviraston verkkosivulla www.avi.fi

Tämän päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun edellä mainittu ilmoitus on julkaistu aluehallintoviraston verkkosivulla.

Tiedoksi

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueen kunnat ja kuntayhtymät

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri, jota pyydetään tiedottamaan päätöksestä alueensa kuntien tartuntataudeista vastaavia lääkäreitä

Helsingin, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan poliisilaitokset

Helsingin kaupungin, Keski-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokset

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Sosiaali- ja terveysministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Maksutta

Tämä asiakirja ESAVI/33337/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAVI/33337/2020 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Valkonen Mikko 20.11.2020 14:21

Ratkaisija Ekqvist Merja 20.11.2020 14:22